

Asiantuntijalausunto. U 76/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi luonnon ennallistamisesta (ennallistamisasetus). Suuren valiokunnan työjaosto, 19.10.2022.

Suomen ilmastopaneeli

Ilmastopanelisti Kristiina Lång, tiedesihteeri Marianne Leino

Euroopan komissio antoi ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi luonnon ennallistamisesta. Asetuksessa asetettaisiin yleinen tavoite edistää luonnon monimuotoisuuden ja häiriönsietokyvyn jatkuvaa, pitkäaikaista ja kestävää elpymistä EU:n maa- ja merialueilla ennallistamalla ekosysteemejä sekä edistää ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevien unionin tavoitteiden saavuttamista ja sen kansainvälisten sitoumusten täyttämistä. Ehdotuksessa asetetaan useita sitovia luonnon tilan parantamistavoitteita ja -velvoitteita monenlaisille ekosysteemeille. Näiden toimenpiteiden olisi katettava vähintään 20 prosenttia EU:n maa- ja merialueista vuoteen 2030 mennessä ja kaikki ennallistamisen tarpeessa olevat ekosysteemit vuoteen 2050 mennessä.

Tässä lausunnossa keskitytään ennallistamisasetusehdotuksen ja valtioneuvoston näkemysten ilmastovaikutuksiin, koskien erityisesti tavoitteita turvemaiden vettämisiksi ja kivennäismailla sijaitsevien maatalousmaiden hiilivaraston seuraamiseksi.

Yleisiä huomioita

Komission ehdotus on kannatettava ja osoitus siitä, että EU ottaa vakavasti globaalit tavoitteet ekosysteemien tilan parantamiseksi. Myös valtioneuvosto katsoo ennallistamisasetusehdotuksen oleva merkittävä askel luonnon monimuotoisuuden tilan saattamisessa elpyvälle uralle.

Tutkimus osoittanut selkeästi, kuinka ilmastonmuutos ja luontokato liittyvät toisiinsa ja voimistavat toisiaan. Sanottu koskee sekä ilmastonmuutoksen hillintää että sopeutumista ilmastonmuutokseen. Monet hillintätoimet erityisesti maankäyttöön vaikuttavilla toimialoilla edistävät monimuotoisuuden suojelua. Esimerkiksi hiiliviljely edistää maanalaista monimuotoisuutta, turvemaiden ennallistaminen ja vettäminen lisäävät perinnebiotooppien ja suoluonnon monimuotoisuuden suojelua, ja metsänielun vahvistaminen puuston ikää lisäämällä voimistaa osaltaan metsäluonnon monimuotoisuutta. Sama pätee kääntäen, monet maanpäällisen monimuotoisuuden suojelutoimet maataloudessa edistävät maaperäpäästöjen vähentämistä, metsien tiukka suojelu edistää hiilivarastojen ylläpitoa ja ne toimivat myös tutkitusti samalla nieluina. Viimeaikainen tutkimus ja myös IPCC:n ja IPBES:in yhteinen raportti¹ korostavat, että valtioiden tulisi siirtyä monimuotoisuuden suojelun ja ilmastotoimien yhteisen synergian vahvistamiseen.

Tavoitteet turvemaiden vettämisiksi ja kivennäismailla sijaitsevien maatalousmaiden hiilivaraston seuraamiseksi

Ennallistamisasetusehdotus kannustaa kohti maatalousmaiden hiilivaraston kasvattamista, käyttäen maaperän tilaa parantavia viljelymenetelmiä. Tämä on tarpeellista monestakin näkökulmasta katsoen. Nykyisin menetelmin maaperän laatu voi vain heikentyä. Hyvinvoiva maaperä on tärkeä resurssi, jonka avulla kasvatetaan ruuantuotannon resilienssiä myös ilmastonmuutoksen vaikutuksille, sään ääri-ilmiöiden yleistyessä. Väkilannoitteiden hinnan kohotessa ja saatavuuden

---

¹ <https://ipbes.net/events/ipbes-ipcc-co-sponsored-workshop-biodiversity-and-climate-change>

heikentyessä esim. biologiseen typensidontaan ja kierrätyslannoitteisiin turvautuminen lisää omavaraisuutta.

Valtioneuvosto korostaa, että asetuksen puitteissa edellytettävien ennallistamistoimien ei tule estää olemassa olevien turvepeltojen käyttämistä myös ruoantuotantoon tulevaisuudessa. Suomen kannalta tavoite vettä 70 % viljellyistä turvepelloista ei merkittävästi haittaisi maataloustuotantoa, koska turvepeltojen osuus peltomaista on vain 12 % ja siirtymäaika on pitkä. Vaikka turvepeltojen osuus on suuri pohjoisimmissa maakunnissa, turvepelloista peräti 40 % sijaitsee maakunnissa, joissa niiden osuus kokonaisalasta on 2-12 %. Myös turvevaltaisilla alueilla on paljon turvepeltoalaa, joka ei käytännössä tuota ruokaa ja voisi olla saatavissa ennallistamistoimiin.

Valtioneuvosto suhtautuu erityisen myönteisesti joustoehtotukseen, jonka nojalla ennallistamistoimia voitaisiin toteuttaa myös muualla kuin maatalousturvemaidella. Olisi hyvä, että valtioneuvosto toisi U-kirjeessään esiin kuitenkin myös sen, että suurimmat päästövähennykset tulevat maataloudessa käytettyjen turvemaiden vettämisestä, joten jousto ilman muuta heikentää EU:ssa saatavissa olevaa kokonaispäästövähennystä. Toisaalta tiedetään, että turvetuotantoalueiden vettämisessä on paremmat mahdollisuudet saada aikaan hiiltä sitova suoekosysteemi kuin pidemmälle häiriytyissä maatalousmaissa, joten habitaattien palauttamisen kannalta joustolla voi olla myös positiivisia vaikutuksia.

Turvemaiden vettämisestä osalta määritelmiin pitäisi saada selkeys, jotta tarvittavien toimien laajuutta ja kustannuksia voitaisiin kansallisesti arvioida. Ennallistamisasetusehdotuksen mukaan 70 % maatalouskäytössä olevista turvemaiden tulee ennallistaa (restore), ja tästä alasta puolet tulee vettä (rewet). Asetusehdotuksesta ei kuitenkaan selkeästi ilmene, miten "restoration" ja "rewetting" eroavat toisistaan. Määritelmien listassa on vain "restoration", jolla tarkoitetaan prosessia, jolla edistetään ekosysteemin palautumista kohti hyvää tilaa tai hyvään tilaan. Käytännössä turvemaan kohdalla "hyvän tilan" saavuttaminen aina vaatii pohjaveden nostamista, joten jää epäselväksi, millaiset toimet kävisivät minkäkin tavoitteen täyttämiseen. Alaviitteessä 79 viitataan vettämisestä (rewetting) määritelmään, joka löytyy IPCC:n ohjeistuksesta, mutta selkeyden vuoksi tämänkin määritelmän tulisi olla osana asiakirjan sanastoa. Alaviitteen perustella voi päätellä, että vettämiseksi luetaan toiminta, joka johtaa pohjaveden korkeuteen 0-20 cm maan pinnasta. Koska myös ennallistaminen (restoration) voi olla osittaista ("kohti hyvää tilaa"), jää epäselväksi sekin, kumpi vaihtoehto näistä koskee täydellistä vettämistä ja kumpi osittaista pohjaveden pinnan nostoa.

Mitä tulee kustannuksiin, maatalousmaiden vettäminen on myös keino vähentää ilmastolle haitallisia tukia. Vettämisellä sellaisia turvepeltoja, joille tällä hetkellä maksetaan tukia ilman kunnollista sadontuotantoa, järjeistetään tukirahojen käyttöä ja saadaan pois maataloustuotannosta alaa, joka tuottaa paljon päästöjä. Tämä olisi ollut hyödyllistä myös valtioneuvoston U-kirjeessä tuoda esiin.

Kuten Ilmastopaneeli² arvioi maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) luonnoksen yhteydessä, turvepelloista luopumista on hyvä suunnitella myös yli tulevien vuosikymmenten. Ennallistamisasetusehdotuksen tavoitteet tulisi ottaa lähtökohdaksi, ja tuottaa niiden pohjalta viljelijöiden toiminnan suunnittelun tueksi turvepeltojen ilmastohaittojen vähentämisen tiekartta, jossa määritellään missä mittakaavassa turvemaita ennallistetaan tai siirretään kosteikkoviljelyyn ja metsätalouteen tulevina vuosikymmeninä. Ohjelmassa luotaisiin kriteerit viljelystä pois jättämiselle; ensi vaiheessa priorisoitaisiin viljelystä poisjätettyjä ja huonotuottoisia peltoja, ja asteittain edettäisiin kohti merkittävää pinta-alan pienentymistä.

Turvemaiden raivaaminen vastaa kahta kolmasosaa metsäkadon päästöistä. Kuten Ilmastopaneeli totesi MISU-luonnoksen yhteydessä, turvepeltojen raivaus tulisi tehdä luvanvaraiseksi ja maksulliseksi. Tämä tukisi myös ennallistamisasetusehdotuksen tavoitteiden saavuttamista, ja parantaisi politiikkajohdon mukaisuutta. Toivottavasti tämä on se ohjauskeinon valmistelu, johon valtioneuvosto viittaa U-kirjeessään.

---

² https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2022/05/Asiantuntijalausunto_VN_4507_2021_maankayttosektorin_ilmastosuunnitelman_valmistelutyoryhman_ehdotus_180522.pdf